СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

1 Загальні відомості про навчальну дисципліну і викладача:

Спеціальність	С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (спеціалізація С1.01 Економіка)»
Освітньо-наукова програма	Економіка
Освітній ступінь	Доктор філософії з економіки
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Шифр навчальної дисципліни (за ОНП)	ОК6
Рік, семестр вивчення	2 рік, 3 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	4
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції - 24 год.
	Практичні / семінарські - 24 год.
	Самостійна робота - 72 год.
Вид індивідуального завдання	реферат
Форма підсумкового контролю	залік
Кафедра (назва, № кабінету, корпоративна e-mail)	Кафедра права та інформаційної справи kaf-pravo@suem.edu.ua
Дні занять	Відповідно до розкладу
Консультації	Відповідно до графіку консультацій
Викладач (ПІП, науковий ступінь, вчене звання):	Барабаш Вікторія Анатоліївна, к.пед.н., доцент
Профіль викладача: Google Scholar: ORCID:	**ORCID** https://orcid.org/0000-0002-8560-0851
Контактні дані (телефон, e-mail)	

2 Опис навчальної дисципліни:

Анотація:	Дисципліна формує у здобувачів ступеня доктора філософії концептуальні та методологічні знання з педагогіки вищої школи та практичні навички науково-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти: проєктування освітніх компонентів, добору методів, форм і технологій навчання (зокрема цифрових), організації контролю та оцінювання, виховної роботи та дотримання норм педагогічної етики й академічної доброчесності.
Мета та завдання:	***Мета***: формування у здобувачів ступеня доктора філософії системи знань про сучасну вищу освіту, теоретико-методологічні, організаційні й методичні засади освітнього процесу у ЗВО та практичних умінь науково-педагогічної діяльності відповідно до національних і європейських стандартів. ***Завдання***: оволодіння знаннями про систему вищої освіти України та Європи; опанування методів, форм і технологій навчання та контролю; формування умінь проєктувати освітні компоненти економічних дисциплін, формулювати цілі навчання та результати навчання, обирати форми контролю; опанування цифровими інструментами навчання; формування педагогічної культури й відповідального ставлення до професійної діяльності.
Мета орієнтована на формування у здобувачів таких компетентностей:	ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК06. Здатність до здобуття глибинних знань з економіки, засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану знань з економіки, оволодіння термінологією з сучасного наукового досвіду. СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.
Результати навчання (відповідно до освітньо-наукової програми):	РН07. Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.
Очікувані результати навчання:	Вивчивши курс аспірант повинен ***знати***: - стан і тенденції розвитку вищої освіти в Україні та світі, нормативно-правові засади діяльності ЗВО; - предмет, категорії та методологію педагогіки вищої школи, методи педагогічного дослідження; - структуру освітнього процесу у ЗВО, форми, методи й технології навчання; - вимоги до освітніх програм, навчальних планів, робочих програм і силабусів; - форми й методи контролю та оцінювання результатів навчання, засади моніторингу якості; - завдання й напрями виховної роботи у ЗВО; - вимоги педагогічної етики та академічної доброчесності. Вивчивши курс аспірант повинен ***вміти***: - аналізувати нормативні документи у сфері вищої освіти; - формулювати цілі навчання та результати навчання, добирати зміст, методи, форми й засоби їх досягнення; розробляти робочі програми, силабуси, плани-конспекти лекцій і практичних (семінарських) занять з економічних дисциплін; - застосовувати інтерактивні та цифрові технології, інструменти штучного інтелекту у навчанні з дотриманням доброчесності; - проєктувати оцінні засоби й критерії оцінювання, здійснювати моніторинг якості освітнього процесу; - враховувати індивідуальні особливості здобувачів вищої освіти, зокрема потреби осіб з особливими освітніми потребами; - нести відповідальність за ефективність освітнього процесу.

3 Перелік тем:

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки вищої школи

Тема 1. Предмет, завдання, категорії педагогіки вищої школи. Система вищої освіти України в європейському контексті

Педагогіка вищої школи як галузь педагогіки. Предмет і завдання, зв'язок з іншими науками. Категорії педагогіки вищої школи. Система вищої освіти України: закони «Про освіту», «Про вищу освіту», Національна рамка кваліфікацій. Європейський простір вищої освіти, Болонський процес. Актуальні проблеми та реформування вищої освіти.

Тема 2. Основи наукових досліджень у галузі педагогіки вищої школи

Методологія наукового педагогічного дослідження. Етапи, принципи й логіка дослідження. Методи емпіричного й теоретичного рівнів, методи математичної статистики. Специфіка науково-педагогічної діяльності здобувача ступеня доктора філософії як викладача-дослідника.

Змістовий модуль 2. Теорія навчання у вищій школі

Тема 3. Організація процесу навчання у ЗВО та проєктування освітнього компонента

Дидактика вищої школи. Сутність, структура й функції процесу навчання. Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності. Документи, що визначають зміст освіти: освітня програма, навчальний план, робоча програма, силабус. Формулювання цілей і результатів навчання, добір змісту. Планування навчального процесу.

Тема 4. Методи, форми й технології навчання у ЗВО

Дидактичні підходи та принципи. Компетентнісний підхід. Методи й організаційні форми навчання: лекція, семінарське й практичне заняття, самостійна робота, практика. Інтерактивні, проблемні, проєктні технології, кейс-метод. Цифрові технології й дистанційне навчання. Штучний інтелект в освітньому процесі.

Тема 5. Контроль, оцінювання та моніторинг якості освітнього процесу

Мета, функції, види й форми контролю. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання. Тестування, рубрики оцінювання. Самоконтроль. Моніторинг якості освітніх досягнень і професійної діяльності викладачів.

Тема 6. Здобувач вищої освіти як суб'єкт навчання

Закономірності формування особистості здобувача як суб'єкта навчальної діяльності. Адаптація до навчання у ЗВО. Типологія здобувачів, індивідуальні та соціальні особливості. Індивідуальна освітня траєкторія. Інклюзивне й безбар'єрне освітнє середовище.

Змістовий модуль 3. Теорія виховання, педагогічна майстерність і етика викладача

Тема 7. Виховання у ЗВО, педагогічна майстерність, етика та академічна доброчесність викладача

Виховання, професіоналізація та соціалізація здобувачів. Напрями й форми виховної роботи, студентське самоврядування. Роль куратора академічної групи. Педагогічна майстерність і культура викладача. Професійна етика та академічна доброчесність у науково-педагогічній діяльності.

4 Тематика і плани лекцій

№ з/п	Назва теми	План лекції	Обсяг у годинах
1	Предмет, завдання, категорії педагогіки вищої школи. Система вищої освіти України в європейському контексті	1. Педагогіка вищої школи як галузь педагогіки: предмет, завдання, категорії, зв'язок з іншими науками. 2. Система вищої освіти України: нормативна база, Національна рамка кваліфікацій. 3. Європейський простір вищої освіти. Актуальні проблеми реформування вищої освіти.	4
2	Основи наукових досліджень у галузі педагогіки вищої школи	1. Методологія педагогічного дослідження. Етапи й логіка дослідження. 2. Принципи та вимоги до педагогічного дослідження. 3. Методи дослідження. Методи математичної статистики. 4. Специфіка діяльності здобувача ступеня доктора філософії як викладача-дослідника.	4
3	Організація процесу навчання у ЗВО та проєктування освітнього компонента	1. Дидактика вищої школи. Сутність, структура й функції процесу навчання. 2. Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності. 3. Освітня програма, навчальний план, робоча програма, силабус. 4. Цілі та результати навчання, добір змісту.	4
4	Методи, форми й технології навчання у ЗВО	1. Дидактичні підходи й принципи. Компетентнісний підхід. 2. Методи навчання. Лекція, семінарське та практичне заняття, самостійна робота. 3. Інтерактивні, проблемні, проєктні технології, кейс-метод. 4. Цифрові технології, дистанційне навчання, штучний інтелект.	4
5	Контроль, оцінювання та моніторинг якості освітнього процесу	1. Мета, функції, види й форми контролю. 2. Критерії та засоби оцінювання. Тестування, рубрики. 3. Моніторинг якості освітніх досягнень і діяльності викладачів.	4
6	Здобувач вищої освіти як суб'єкт навчання	1. Особистість здобувача як суб'єкт навчальної діяльності. Адаптація. 2. Типологія здобувачів, індивідуальні особливості. 3. Індивідуальна освітня траєкторія. Інклюзивне освітнє середовище.	2
7	Виховання у ЗВО, педагогічна майстерність, етика та академічна доброчесність викладача	1. Виховання, професіоналізація та соціалізація здобувачів. Напрями й форми виховної роботи. 2. Студентське самоврядування. Роль куратора групи. 3. Педагогічна майстерність і культура викладача. 4. Професійна етика та академічна доброчесність.	2
		Усього годин	**24**

5 Тематика семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми заняття	Обсяг у годинах
1	Нормативні засади вищої освіти: аналіз ОНП 051 «Економіка», стандарту вищої освіти, Національної рамки кваліфікацій. Порівняння моделей вищої освіти України та ЄС.	4
2	Методологія педагогічного дослідження: розробка програми й інструментарію (анкета, спостереження) за проблемою викладання економічної дисципліни.	4
3	Проєктування освітнього компонента: розробка фрагмента силабуса економічної дисципліни (цілі, результати навчання, зміст, форми контролю).	4
4	Методика проведення лекції та практичного заняття з економіки: розробка плану-конспекту, мікровикладання.	4
5	Інтерактивні й цифрові технології навчання: кейс-метод, економічна симуляція, середовище Moodle, правила використання штучного інтелекту.	4
6	Контроль і оцінювання: розробка тестових завдань, кейсів, критеріїв (рубрик) оцінювання, аналіз результатів.	2
7	Педагогічна майстерність і етика. Академічна доброчесність у викладанні: аналіз ситуацій. Індивідуальна освітня траєкторія здобувача.	2
	Усього годин	**24**

6 Самостійна робота здобувача

№ з/п	Назва теми СРС	Обсяг у годинах
1	Реформування вищої освіти України та європейські орієнтири: аналіз законодавства, Болонського процесу, НРК.	12
2	Аналіз 2–3 публікацій з педагогіки вищої школи (методологія, методи, висновки) за напрямом дисертації.	10
3	Розроблення робочої програми та силабуса дисципліни за напрямом дисертаційного дослідження.	10
4	Методика підготовки лекційних і практичних (семінарських) занять з економічних дисциплін.	10
5	Інноваційні та цифрові технології навчання. Штучний інтелект в освітньому процесі.	10
6	Розроблення оцінних засобів: тести, кейси, критерії оцінювання результатів навчання.	10
7	Педагогічна майстерність, етика й академічна доброчесність викладача.	10
	Усього годин	**72**

7 Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ)

Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання передбачає підготовку реферату.

Теми рефератів

1. Моделі системи вищої освіти в сучасному світі.
2. Європейський простір вищої освіти й Болонський процес: вплив на Україну.
3. Реформування вищої освіти України: стратегія та проблеми.
4. Національна рамка кваліфікацій і результати навчання.
5. Освітні програми й стандарти вищої освіти: проєктування та оновлення.
6. Особливості викладання економічних дисциплін у ЗВО.
7. Компетентнісний підхід у вищій освіті.
8. Інтерактивні методи навчання у ЗВО.

9. Кейс-метод та економічні симуляції у навчанні.
10. Дистанційне та змішане навчання у вищій школі.
11. Штучний інтелект в освітньому процесі: можливості, ризики, доброчесність.
12. Оцінювання результатів навчання: сучасні підходи та інструменти.
13. Академічна доброчесність у закладах вищої освіти.
14. Інклюзивне та безбар'єрне освітнє середовище у ЗВО.
15. Педагогічна майстерність викладача вищої школи.
16. Педагогічне спілкування та мобінг у закладах вищої освіти.
17. Професійна етика й педагогічна культура викладача.
18. Моральний і психологічний клімат у педагогічному колективі.
19. Виховна робота у ЗВО та роль куратора групи.
20. Інновації в системі вищої освіти: світовий досвід та Україна.

8 Перелік запитань для підготовки до підсумкового контролю (залік)

1. Предмет, завдання й категорії педагогіки вищої школи.
2. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.
3. Система вищої освіти України: нормативно-правова база.
4. Національна рамка кваліфікацій та рівні вищої освіти.
5. Європейський простір вищої освіти. Болонський процес.
6. Актуальні проблеми реформування вищої освіти.
7. Методологічні категорії педагогіки вищої школи.
8. Етапи й логіка наукового педагогічного дослідження.
9. Принципи й вимоги до педагогічного дослідження.
10. Методи педагогічного дослідження.
11. Специфіка діяльності здобувача ступеня доктора філософії як викладача-дослідника.
12. Сутність, структура й функції процесу навчання у ЗВО.
13. Основні категорії, закономірності та принципи дидактики вищої школи.
14. Освітня програма, навчальний план, робоча програма, силабус.
15. Цілі навчання та результати навчання: формулювання.
16. Планування навчального процесу у ЗВО.
17. Компетентнісний підхід у вищій освіті.
18. Методи навчання у вищій школі.
19. Форми організації навчання: лекція, семінар, практичне заняття.
20. Самостійна робота здобувачів вищої освіти.
21. Інтерактивні та проблемні технології навчання.
22. Кейс-метод і проєктне навчання.
23. Цифрові технології й дистанційне навчання.
24. Штучний інтелект в освітньому процесі: можливості й обмеження.
25. Мета та функції контролю у ЗВО.
26. Види та форми контролю знань і умінь.
27. Принципи організації контролю та оцінювання.
28. Критерії й засоби оцінювання результатів навчання.
29. Моніторинг якості освітніх досягнень.
30. Оцінювання професійної діяльності викладача.
31. Здобувач вищої освіти як суб'єкт навчання.
32. Особливості адаптації до навчання у ЗВО.
33. Індивідуальна освітня траєкторія.
34. Інклюзивне освітнє середовище у ЗВО.
35. Специфіка виховної роботи у ЗВО.
36. Студентське самоврядування.
37. Куратор академічної групи: функції й напрями роботи.

38. Педагогічна культура та майстерність викладача.
39. Професіоналізм викладача вищої школи як інтегрована якість.
40. Академічна доброчесність і професійна етика викладача.

9 Рекомендовані джерела інформації

1. Кудіна В. В., Матвієнко О. В., Соловей М. І. Педагогіка вищої школи. (4 вид., допов. і переробл.) Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2025. 224 с. URL: http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/8407/%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

2. Педагогіка вищої школи. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / В.Е. Лунячек, Н.О. Ткачова, С.Б. Бєляєв, В.В. Байдала, А.С. Ткачов, С.С. Махновський, С.О. Доценко, Т.М. Собченко, І.В. Таможська, Н.В. Петренко, М.Е. Якімова ; за ред. В. Е. Лунячека, Н. О. Ткачової. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2024. 344 с. URL: https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/19031.

3. Задорожна-Княгницька Л. В. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / Л. В. Задорожна-Княгницька, М. М. Нетреба, О. П. Бодик. Одеса : КУПРІЄНКО СВ, 2022. 309 с. URL: http://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6535.

4. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти : навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 319 с. URL: https://jmm.sspu.edu.ua/images/2021/kursi_vse/CompHEd_course/Comparative_Higher_Education_Handbook_2021n_49126.pdf.

5. Джеджула О. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник. Вінниця : ВНАУ, 2020. 208 с. URL: https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/handle/123456789/4840.

6. Основи педагогічної майстерності: навч.-метод. посібник / упоряд. Наталія Мачинська, Анна Федорович, Наталія Яремчук. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 286 с. URL: https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/Osnovy-ped-maysternosti-Navch.-posibnyk.pdf2020.pdf.

10 Оцінювання результатів навчання

Схема розподілу балів:

Залік	70 балів (поточний контроль)	30 балів (контроль виконання індивідуальних завдань)	

Мінімальний пороговий рівень з кожного виду контролю:

Залік	45 балів (поточний контроль)	15 балів (контроль виконання індивідуальних завдань)	

Система оцінювання результатів навчання:

1) *Максимальна кількість балів, які здобувач може здобути протягом семестру – 100.*
2) *Допустимий пороговий рівень для отримання заліку – 60 балів.*
3) *Оцінювання роботи на семінарських (практичних), лабораторних заняттях, самостійної роботи здійснюється за шкалою від «0» до «5».*

Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни:

Поточний контроль: *MAX = 70 балів*	*Доповіді на семінарських заняттях*
	Звіти з виконання практичних (лабораторних) робіт

MIN $_{\text{пороговий рівень}}$ = 45 балів	*Усне опитування*
	Письмові роботи з засвоєння тем курсу
	Виконання завдань самостійної роботи
Виконання індивідуальних завдань: *MAX = 30 балів* *MIN $_{\text{пороговий рівень}}$ = 15 балів*	*Реферат / РГР / контрольна робота / презентація і т. д.*
Разом:	*MAX = 100 балів* *MIN $_{\text{пороговий рівень}}$ = 60 бал*

Шкала оцінювання результатів навчання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи)	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11 Політика курсу

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування.

За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Комунікаційна політика

Здобувачі повинні мати активовану пошту.

Обов'язком здобувача є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки та відвідування, перегляд інформації в Viber, Телеграм-каналах групи.

Усі письмові запитання здобувача стосовно навчальної дисципліни мають надсилатися на електронну пошту кафедри або електронну пошту викладача.

Політика щодо пропусків занять

Здобувачі мають відвідувати лекційні й практичні (семінарські) заняття. Відсутність здобувача на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у заходах, що сприяють розвитку здобувачів і поліпшенню іміджу університету.

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Здобувачі мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Здобувач, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Бонуси

Здобувачі, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.